www.kurdistannet.org
14-10-2006 12:00 بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

قۆناغەکانی سەرەتایی دەست پێ کردنی کۆچ و پەنابەری.. پێش ڕاپەڕین و دوایی ڕاپەڕین (بەشی سێهەم) ... هەورامان علی تۆفیق

ئەڵمانیا

سەرەتایی سەرهەڵدانەوەی شۆڕشی گوڵان و ڕاگوێزانی دێهاتەکان

دوای هەر نسکۆو هێوربوونەوەی شۆڕشێك.. دووبارە سەرهەڵدان و بەردەوام بوونەوەو درێژەدان بە خەبات و تێکۆشان دێتەوە ئاراوە، ، هەرچەندە ئەم جارە کورد و شۆڕشگێڕانی لەم سەرهەڵدانەوەیەدا بەشێوازو بیرو ڕاو بۆچونی جیاوازو کە دەرەنجامی دابڕان و پچڕان و پەرتەوازەبوون بەجۆرێك ئەم شیرازەیە ببڕێت و ئەوانەی شۆڕشگێڕو روناکبیرو بەتوانا لە بواری سەربازی و سیاسی کە چێگایی دیارو بەرچاویان هەبوو یان ڕوویان کردەوە عێراق و لەشارەکانی کوردستان نیشتەجێ بوون یان ئەوانەی لەئێران بڕیاری مانەوەیان دا وازیان لە شۆڕش خەبات هێنا و ئەوانەی تریش ڕویان لە هەندەران نا، هەندێك لەوانەش کە مانەوە و دوای تەواو بوونی عەفوات بڕیاری گەڕانەوەیان نا ئەوانەش ڕەوانەی ناوەڕاست و خواروی عێراق کران وەك (نەفی) کەواتە ئاوارەبوون و دەربەدەری و ئەم ژیانە لەم چوارچێوەیەدا لە ڕووی دەرونیەوە کاری سلبی و ڕاستەوخۆی هەبوو لەسەر کەسایەتی کورد، سەرەڕایی ئەم هەموو کۆسپ و گرفتانە ئەو کۆمەڵە شۆڕشگێڕو خەبات گێڕە توانیان دووبارە گڕی شێڕش هەڵکەنەوە و بەرەنگاری ئەو هەموو تەگەرانەبن.

ڕوانینیش لەسەرهەڵدانەوە و دروست بوونەوەی شۆڕش لەچەندو چۆنایەتی و شێوازەوە جیاوازی هەبوو چوونە سەرەتاکانی بە دووبەرەکی و لەیەك خوێندنن و دژایەتی و تۆمەت هەڵبەستن وشەڕی ناوخۆ پێش ئەوەی بیر لەوەبکرێتەوە چۆن دژی دوژمنەکانی کورد بکرێت کەواتە دروست بوونەوە لەسەر حسابی یەکتر.. لێرەدا بەرەنگاربوونەوە و دژایەتی کردن بەشێوازێکی دی دەستی پێ کرد شۆڕشی نوێ و نوێکاری هاتەکایەوە و چەندین لایەن و بزوتنەوەی سیاسی و سەربازی خۆیان هاویشتە مەیدانی خەبات و تێکۆشان و بیرۆکەی فرەلایەنی هاتە ئاراوە.. بەڵام ئەم فرەلایەنی گێژاوێکی تر و ئالۆزکاویەکی بۆ بزوتنەوەی ڕزگاری خوازی کەگەلی کورد هێنایە کایەوە.. ئەمەش هۆکارو دەرەنجامەکانی ڕوون و دیارن و هەموو کەسێك بەخۆیی دەتوانێ ئەم لێکدانەوەیە بکات و ئەمەش لێرەدا کاری سەرەکی و مەبەستی من نیە...

بەڵام بەم شێوازو جۆرە سەرهەڵدانەوەیە کاریگەری کاری گەری سلبی هەبوو بۆ سەر ڕۆشنبیران و شۆڕشگێڕو نیشتمان پەروەرانی کورد بەهەندێك لەوانە تەنها بیری کوردایەتی و خەبات کردن بۆ ڕزگاری کورد نەك کاری حزبی و دژایەتی کردن بوو..

بەهەرحاڵ ئەمەوای کرد زۆر لەو کەسایەتی یە دڵسۆزانەی کورد مەیدانەکە بەو شێوە ئاڵۆسکاویەوە چۆڵ بکەن و بیر لەپەنابەرێتی و دەرچوون لە ژیانە بکەنەوە، هەندێك لەوانە کە پێشتر ڕوویان لە عێراق کردبوو ئەوانەش لەو ساڵانەی سەرهەڵدانەوەی شۆڕش و بەتایبەت لەشاری سلێمانی هێرشێکی بەرفراوان کرایە سەر ئەو شۆڕشگێڕانە و زۆربەی زوریان تیرۆر کران.

دوای ئەم سەرهەڵدانەوە ئەوەندەی نەخایاند ڕژێمی بەعسی دەستی دایە شەڕ لەگەڵ ئێران ئەویش دوای بەرپابوونی شۆڕشی ئیسلامی ئێران و ڕوخانی ڕژێمی شاهن شاە، هۆکارەکانی دەگەڕاندەوە بۆ ئەوەی ڕژێمی عێراق لە ڕێککەتننامەکەی نێوان خۆی و شاە پاشگەزبووە وە بەو مەهانەی کەئێران و شۆڕشە ئیسلامیەکەی پاڵپشتی شۆڕشی کورد دەکات و پێشێلی ئەو ڕێککەوتننامەی کردووە و دواتر کۆمەڵێك کاری تیرۆری لەنێوان ئەم دوو دەوڵەتەدا دەستی پێ کرد و ئەوە بوو لە 22ی مانگی سێپتەمبەر ی ساڵی 1980 شەڕ هەڵگیرسا و لەسەرانسەری سنووری عێراق ئێران کێشەو شەڕ و تۆپ

بارانی دێهات و شارە سنووریەکان بەفرۆکە بۆردومان کردنی شارەکانی عێراق و ئێرانیش بەهەمان شێوە، لەم گێژاوەدا بوو کە شۆڕشی کورد کەوتە چالاکی و جموجوڵ و پێکدادان بۆیە ڕژێم دەستی دایە ڕگوێزانی زۆرەملێ و چۆڵکردنی زۆرلەو دێهاتانەی سەر سنور و کردنەوەی ئۆردوگا بەپێی بەرنامەیەکی داڕێژراو دەستی دایە کارکردن.. دوای شکانی ڕژێمی عێراقی و ڕاکردنی لەو جێگایانەی کە گرتبوونی بۆیە ئێرانیش دەستی دایە هێرش کردن و لە ساڵی 1983 هاتە ناوچەی حاجی ئۆمەران و پێنجوێن و بەرزاییەکانی قەڵادزێ، بۆ بەرپەرچدانەوەی ئەم کارە ڕژێم دەستی دایە هێرش کردن بۆ سەر پارتی دیموکراتی کوردستان و بەتایبەت بنەماڵەی بارزانیەکان کە ئەوکات زۆربەیان وەك دەست بەسەر لە ئۆردوگایی قوشتەپە دابوون لەنزیك شاری هەولێر، بە شاحینە ڕەوانەی بەغدای کردن و دواتر هەموویان ئەنفال کران و بێ سەروشوێن بوون کە لەم دواییانەی کە ڕژێم بەکۆتاهات چەند تەرمێك لەو ئەنفال کراوانە لە خوارو ناوەڕستی عێراق لە گۆڕی بەکۆمەڵ دۆزرانەوە. پاشان لە ساڵی 1983 دا دان و ستاندن لەنێوانیەکێتی نیشتمانی کوردستان و ڕژێمی بەغدا دەستی پێ کرد لە ماوەی دووساڵ دان و ستاندن کە کارەش تاڕادەیەك دڵخۆشکەری بوو بۆ خەڵکی کورد و بەتایبەت لە شاری سلێمانی و بە ڕۆژ و شەو خەڵکی لەنێوان شەقامەکاندا خۆشحاڵی خۆیان دەدەبڕی بەشایی و گۆرانی و دەزگاکانی وەك بەنامەیەکی پلان بۆ داڕێژراو کۆلانەو کۆلان وێنەیان دەگرت و دوای کۆتایی هاتن بەگفتوگۆکان و سەرنەگرتنیان و گەڕنەوەی یەکێتی بۆ چیاکانی کوردستان و دەست پێ کردنەوەی شەڕ ڕژێم دەستی دایە ڕەش بگیری لە نێوان هاووڵاتیان بەپێ ئەو فلیمانەی لایان بوون لە هەمان ساڵدا نزیکەی 500 منالی گرت کە تەمەنیان لە نێوان 10 ساڵ بۆ 14 ساڵ دەبوون و لە زیندانەکاندا گیانی زۆر لەو مندالە بێ تاوانانە لەدەست چوو، دوو بارە بوونەوەی ئەم دیاردەیە هەر لەشاری سلێمانی لە تشرینی یەکەم (ئۆکتۆبەر) سەرەڕیی دەست کردنەوە بە ڕگوێزانی دێهات و چوڵکردنیان و بەکارهێنانی گازە قەدەغەکراوە نێودەوڵەتیەکان وەك (خەردەل و سیانید و گازی ئەعساب) و جۆرەهای دی لە دژی دانیشتوانی دێهاتە کورد نشینەکان و ئەوانەش کە بریندارەبوون و داوای چارەسەرکردنیان دەکر لەبری چارەسەرکردن دەکوژران و لە ساڵی 1987 مانگی حوزەیران زۆر لە دێهاتەکان کەوتنە ناوچە قەدەغەکراوەکان و وای لێهات کە ژمارەی ئەو دێهاتانە بگاتە 5000 هەزار دێهات.. ئەمە سەرەڕایی ئەوەی ناوچە سەرسنووریەکان هەردەم لەژێر تۆپ و شەڕو گێژاوی ئەم هێرشانەی ئێران و عێراق دا دەژیان و لەوانە (ناوچەکانی پێنجوێن و حاجی ئۆمەران و.... هەڵەبجە) کە شاری هەڵەبجە لەو ماوانەدا ڕۆژانە دەکەوتە بەر تۆپ باران و وایی لەدانیشتوانی کرد کە بۆ چەند جارێك ئەم شارە بەجێ بهێڵن و لە ساڵی 1987 دوای ڕاپەڕینە جەماوزەریەکەی ئەم شارە وەڵامی دڕندانەی ڕژێم وای کرد ناوچەیەکی زۆری ئەم شارە بەشۆفڵ گرێدەر کاول بکات و چەند لاوێك شەهید بوون و چەندین گران و ئەم دۆخەش وای کرد زۆر لاو و خێزان ناچاربن ووڵات بەجێ بهێڵن و ڕوو لەئێران و دوونیایی ئاوارەیی بکەن، لێرەدا دەمەوێ لەم بابەتە لانەدەم و پێش ئەوەی ڕوو لەگۆڕانکاریەکانی تر بکەم... دەوڵەتی ئێرانی سەرەڕایی ئەو خەڵکانەی دوای نسکۆی شۆڕشی ئەیلول مابوونەوە و اەوانەی شارەکانی ئێران کرابوون و دوای گۆڕانکاری لە دەسەڵاتی ئێران و ڕوخانی شاە و بوونی ئێران بەکۆماری ئیسلامی و شەڕی لەگەڵ عێراق.. ئێران جۆرە ئازادیەکی بەکوردی عێراق و شۆڕشەکانی بەخشی و ڕێگایی دا بۆ کاری سەربازی و سیاسی و لەسنوورەکانیەوە شەڕکردن لەگەڵ ڕژێمی عێراق و هێنانەوەی ئەو دورخراوانە لەشارەکانی ئێران بۆ ناوچە کوردیەکان و ڕێگادان بەکردنەوەی بارەگاو کارکردن، بێ گومان لەو ماوەیەدا دەوڵەتی ئێران هەموو قورسایی شەڕەکانی لەکوردستان کۆکردبووەوە ئەویش دەگەڕایەوە هۆی ئەوەی لەخوارو ناوەڕاست شکەستی دەهێنا بۆیە دەستی کرد بەهێرش لەناوچە کوردیەکانەوە... هەرچەندە لێرەدا مەبەستێك هەبوو لەو کارە.. هەردوو ڕژێم بەلایانەوە باش بوو

چوونكە بەهەموو شێوازێك و لەهەموو قۆناغێك دا ناوچە كوردییەكان و دانیشتوانی زەرەرمەندبن و بەهەموو جێرێكیش ئەو دوو لایەنە شەڕخوازە سوودمەند دەبن و ئەویش مەبەستی بنەڕەتی هەردوو لایان بوو... كەواتە ئەم دۆخە ئالۆزەی عێراق و بەتایبەت كوردستان و هۆكارەكانی شەڕی عێراق ــ ئێران و زولم زۆری ڕژێمی عێراقی بەرامبەر گەلی كورد و ناچاركردنی ئەو خەڵكە بۆ ڕاكردن و هەوڵدان بۆ خۆرزگار كردن لە لێشاوی مەرگ و مەرگەساتەكان، چونكە مرۆڤ هەمیشە بەدوایی جێگایەك دا دەگەڕێ كە بتوانێ كەمێك بەئاسوودەیی و بێ ترس بژی، هەرچەندە ئەوكات بەو ڕادەیە ڕوكردن لە ئەوروپا و ئەمریكا و وولاتانی دی بەو شێوەیەنەبوو، چونكە گیانی كوردایەتی و شۆڕش دژی زولم و زۆر و بەرەنگاربوونەوە هەبوو، بۆیە ڕووكردن لە ئێران و چەك هەڵگرتن بەو هیوایە سەرەنجام بگەنە ئاوات و وولات ئازاد بكرێت.

باسمان لە ئاوارەكان كرد كە ساڵی 1987 لە هەڵەبجە بە هۆی بەرپابوونی ڕاپەڕینی جەماوەری ئەو خەلكە بەرێژەیەكی زۆر ڕوویان لە ئێران كرد كە دەوڵەتی ئامادەكاری بۆ ئەم لێشاوە كۆچەنەبوو بۆیە خەلكە كەیان بە كۆمەڵ خستە ناو چەند قوتابخانەیەك لە شاری مەریوان تا دوای مانگێك چەند ئۆردوگایەك دروست كراو خەڵكەكەیان بۆ گواستنەوە و دواتریش مەرگەساتی كیمیابارانی هەڵەبجە دەستی پێ كرد و ئەو خەڵكە بەناچاری ئاوارەی ئێران بوو ئەو ژیانی ئەو خەڵكە لەوپەڕی ناخۆشیدا بوو، بۆیە دەوڵەتی ئێرانی دەستی كرد بەدروست كردنی چەند ئۆردوگایەك لەوانە لە پارێزگای كوردستان و كرمانشا (سەراوی سەقز و دزلی و بارام ئاوا و هەزار خانی و شوێشە و كامیاران و وەرمەهەنگ و سەریاس و ڕوانسەر و جوانرۆ و باوەجان و كەنگاوەرو سونغرو هەریس... هتد) جگە لەم ئۆردوگایانە خەڵكی لەشارە سەرسنووریەكان نیشتە جێ بوون ئەمانەو ئەوانەشی لە ئۆردوگاكاندا بوون بەشێك لە ئۆستانەكان و فەرمانداریەكان سەرپەرشتیان دەكردن. ئەوانەی پێش ساڵی 1987 چووبوونە ئێران ئەوا لە گوندو شارو شارۆچكەكاندا نیشتەجێ بوون. كارتی پەناهیندەیی كارتێكی كاتی بەكارتی سەوز ناسرابوو دەیان توانی كاری خۆیان ئەنجام بدەن بەلام لەساڵی 1987 كە كۆچ بەرەو زیاد بوون چوو بەتایبەت دوای كیمیابارانی هەڵەبجە كۆچبەریان لەو ئۆردوگایانەدا دانا و كارتێكی پێناسەیان بەناوی (كارتی سپی) بۆدروست كردبوون كەتەنها بۆ ئامارو ناوی سەرۆك خێزان و خێزانەكە دیاری بكات و تەنها لەناو ئۆردوگاكان كاری پێ دەكرا، بۆ هاتووچۆی شارەكان دەبوو وەرەقەیی تایبەتی لە فەرمانداری یان لە ئۆردوگاكاندا دروست بكرێت.

هەروەها لەهەمان ساڵدا ڕژێمی عێراقی دوای ڕێككەوتنی لەگەڵ ئێران و ڕگرتنی شەڕ لەنێوانیاندا دوای چەند هەفتەیەك ڕژێم هێرشی كردە سەر ناوچەكانی بادینان و ئەو جێگایانەی كە لەژێردەسەلاتی پارتی دیموكراتی كوردستان دابوون، ئەوەش بووە هۆی ئەوەی زیاتر لە (سێ هەزار) هاوولاتی ببنە پەنابەر و ڕوولە توركیا بكەن لە ڕێگایی (مزیق) بازی و دواتر ژمارەی پەنابەران گەیشتە (شەست هەزار) كەس بۆ توركیا و (سەد هەزار) كەسی تر بەرەو ئێران كۆچیان كرد.. كە ساڵێ پێشتر زیاتر زیاتر لە (سەد هەزار) ی دی ڕوویان لەتوركیا نابوو كە سەرەتا ڕێگایی چوونە ناوەوەیان نەدا و دوایی بیركردنەوەیكی زۆر بڕیاری ئەوە درا ئەو ئاوارانەوەرگرن.

لیرەدا دەمەوێ سەرنجتان بۆ بەسەرهاتێكی نامۆ كە ڕەنگە لای زۆربەمان ناسراو نەبێ و تەنانەت نەشمان بستبێ یان هەروا بەسادەیی بەرگوێمان كەوتبێ چوونكە ئەوانەی باسمان كردن هەریەك لەئێمە بەچاوی خۆمان دیوومانە و تێیدا ژیاوین یان نەبێ كەس كارمان و دۆست ناسیاومان بۆیان گێڕاوینەتەوە بەلام كۆچێك بۆ دونیایەكی سەیرو نامۆ بۆ دونیایەك كە ژیانی ئەوان بەدیان چاری ژیانی ئەو كاتە خراپانەی ئێمە خراپ تربوون بەلام كاروانی ئاوارەیی سەرهەڵگرت و وێڵ بوون لەم ژیانە ڕەنگە بە زۆر كەلێن و دەروازەی سەیرماندا ببات وەك چۆن زۆر لەو ئاوارانەی كە لەو

سەردەمانەی شەڕی ئێران عێراق دا ڕویان لەئێران نابوو کە ئێرانیش بەخۆیی لەبارودۆخێکی سەخت دژواردا تێدەپەڕی کەواتە ژیانی ئاوارەکانیش ئەو باشە نەبوو.
هەندێك لەو ئاوارانە زۆر هەوڵیان دا بەشێوەی ڕەسمی لە ئێران دەرچن بەڵام ئەم کارە بێ هوودەبوو بۆ هەندێ خێزان هەوڵی ئەوەیان دا لەڕێگایی پاکستانەوە هەوڵی دەرچوون بدەن چوونکە ئەوکات وابوو دەچوویتە پاکستان و لە ڕێگایی نەتەوەیەکگرتووە کانەوە خۆت ناونووس دەکرد و دوای پرستارکردن و لێکۆڵینەوە لە داواکاریەکەت بڕیاری ئەوە دەدرا بۆ ڕەوانەکردنت بۆ ’وولاتێك بۆ هەبوون لە خێزانانەی ئەم ڕێگەیان تاقی کردەوە و دوای پەیوەندی کرد بەیەکێك لەو خێزانانە و پرسیار کردن لە چۆنیەتی ئەم تاقی کردنەوەیان لەژیاندا بەم شێوەیە هاتنە ئاخاوتن و منیش حەزدەکەم بەهەمان شێوەیی خۆیان دەقاو دەق بنووسمەوە کە بەم شێوەیە دەست پێ دەکەن...
(ئێمە لە ئۆردوگایی ئێران بووین لە کەنگاوەر کە ئەکەوێتە بەینی سنەو کرماشان لە 1989/5/10 ئۆردوگامان بەجێ هێشت بەرەو پاکستان حکومەتی ئێران یارمەتی داین و لێرە پاسیان داینێ و ئێمەش پاسپۆرتی تەزویرمان کڕی بوو لە (کوچەی عەرەب) لە تاران و فیزەیی پاکستانیان بۆ لێداین نزیکەی 85 هەزار تومەنی تێ چوو نیوەی بۆ سەفەری پاکستان بوو لە 14ی مانگ هاتینە سنووری ئێران پاکستان چووینە ناو قونسوگەری پاکستان (جعفر خان) بەرپرسی بەشی پاکستان بوو 10 هەزار توومەنی لێ سەندین و ووتی ئەزانم بەتەزویر هاتوون. بەهەرحاڵ 15 ی مانگ گەیشتینە بلوجستان کە یەکێکە لە ویلایەتەکانی پاکستان لە شاری (کوێتە) ڕویشتین بۆ بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان زۆر بەساردی مامەڵەیان لەگەڵ کردین، من ئەو وەختە ئاساری کیمیاوی بەپشتم و سکمەوە مابوو لەوەختی موقابەلە کردنما لەگەڵ یەکێك لە مەسئولی نەتەوەیەکگرتووەکاندا کەناوی مستەر lie ی بوو ووتم ئەوەتا من ئاساری کیمیاوی بە لەشمەوە ماوە، تووڕەبوو ووتی کێ باسی کیمیاوی لێ پرسیووی.
لە مانگی 5ی 1989 تا مانگی 5ی 1990 زیاد لە هەزار کەس هاتە پاکستان بۆ بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان پێش ئەوەش لە ساڵی 1986 وە خەڵك هاتبوو بەڵام بەئێمەیان ووت ئەوەیی لە 1989/5/1 هاتووە تە بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان لە پاکستان سەفەری بۆنیە، ئێمەش کۆمیتەمان دروست کرد وە بڕیارماندا ڕێپێوان بکەین (لەفکرم چوو ئەوەبڵێم هەندێ کەس لەئێرانەوە لەگەڵ قاچاخچی ئەهاتن کە ئەهاتنە پاکستان لە سنوورەکان ڕووت ئەکرانەوە یان لێان ئەدراو ئەیان کوشتن، (یوسفە لچە) کە وەختی خۆیی یەکێك بوو لەو لە پێشمەرگەکانی کوردستان لە سنووری بەشی پاکستان قاچاخچی کوشتیان و ژن و مندالەکەی هەرچی پارەیان پێ بوو لێیان سەندبوون و وابزانم مانگی شەشی هەمان ساڵ بوو لە کوێتە ناشتمان وە ژن و منداڵەکانی لەسجن بوون دوای ماوەیەك بەربوون) .
بەڵام کە ئێرانیەکان ئەهاتنە بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان یەکسەر وەرئەگیران و سەفەریان ئەکرد، لە بارەگایی نەتەوەیە کگرتووەکان بەچاوی دوژمن سەیری ئێمەیان ئەکرد لەمانگی 12ی 1990 کەمپمان هەڵدا لەبەردەم بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان و پۆلیس گرتینی شەش ڕۆژ دوای ئەوە بەربووین، لە مانگی 9ی 1991 ڕێپێوانێکی ترمان سازدا پۆلیس دوای لێدانێکی زۆر گرتینی پەنجا ڕۆژ لە سجن دابووین و دورخراینەوە بۆ شارێکی دوور ناوی شاری (ماچ) بوو لە ساڵ 1993 بڕیارمان دا شاری کوێتە جێ بهێڵین وە ڕوبکەینە ئیسلام ئابدی پایتەختی پاکستان هەموومان هاتین کەمپی نایلۆنی دروست کرا لەبەردەم بارەگایی نەتەوەیە کگرتووەکان دوای 18 ڕۆژ نزیکەی چوار هەزار پۆلیس شەو دای بەسەرماندا و کەمپەکەیان و هەموویان ڕوخاندو ئەمەش لەزستاندا بوو هەموو ئەو خەڵکە گیراو بیست ڕۆژ لە سجن دابوون، دوای بیست ڕۆژ ەکە بەرێککەوتن لەگەل پۆلیس و نەتەوەیەکگرتووەکان هەموو ئەوانەی گیرابوون 400 نەفەربوون بردیانن بۆ وێزگەی شەمەندەفەر بەرەو کوێتە (من ئەو وەختە لەسجن نەبووم لەبەر نەخۆشی) لە ڕێگا ئەوانەی ڕەوانەیان کردبوون دەستیان

لە پۆلیسەکان کردبووەوە و دەرگایی قتاریان شکاندبوو و بەرەو بەرەو ئیسلام ئاباد گەڕانەوە و ئەو ماوەی تاگەیشتنەوە ئیسلام ئاباد تووشی ئەزیەت و برسێتی زۆربوو بوون بەڵام حکومەتی پاکستان لە جەریدەکانیا نووسیبووی کە کوردە عێراقیەکان ئەیانەوێت (مونشەئاتی نەوەوی) پاکستان ئاشکرابکەن، ئەم تۆمەتەیان بۆ دروست کردین. دوای ئەوە لە ساڵی 1994 دەکەس مانیان گرت لە خواردن بۆ ماوەی 29 ڕۆژ کە داواکاریمان ئەوەبوو کە بەشێوەیی ڕەسمی لە شاری کوێتەوە بۆ ئیسلام ئاباد بمان گوێزنەوە لەو 29 ڕۆژەدا بە فێڵی کارمەندانی نەتەوەیەکگرتووەکان شکەستمان خوارد بۆ جاری دووهەم لە ساڵی 1995 چوار کەس مانیان گرت وەیەکێك لەوانە ناوی عبدالامیر بوو دوای 53 ڕۆژ کۆچی دوایی کرد. نەتەوەیە کگرتووەکان 9 مانگ یارمەتی لێ بڕین لە ساڵی 1996 حەت کەسی تر مانیان گرت بۆ ماوەی 47 ڕۆژ دوای ئەوە نەتەوە یەکگرتووەکان موافەقەتی نقڵی بۆ کردین بۆ ئیسلام ئابادی پایتەخت، لەساڵی 1997 لە لایەن بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان وە ووردە ووردە سەفەریان پێ کردین بۆ ئوستراليا و نیوزلاندا و ئەمریکا و هەندێك بۆ سوید و فلاندا، من لە 1999/6/17 گەیشتمە ئەمریکا شاری دالاس وولایەتی تکساس کە ئەو وولایەتە کوردی زۆری لێیە بەڵام کە لەکەس ناپرسێتەوە ئەو ماوەی لە تەکساس بوون کەس نەهات بۆلام و ئێستەش لە کالیفۆڕنیام یەك کوردم نەدیووە بێ لەو خزمانەی خۆمان و ئەو هاوڕێیانەی لە پاکستان پێکەوە بووین.. شتێکی زۆر گرنگ سەرنجی ڕکێشان لە چەند ساڵەی ژیانم لە پاکستان دەربارەی کورد لەو ووڵاتە.. دوای گەیشتنم بۆ پاکستان یەکێك هات بۆلان پاکستانی بوو ووتی ئێمە کوردین لێرە 850 سالً پێش ئێستە هاتووین بۆ پاکستان لە عێراقەوە لە ناوچەی کەرکوك بۆ خانەقین ئەمانە تووشی شەڕو ئاژاوە بوون و کۆچیان کردووە بۆ بلوجستانی پاکستانی ئەمانە وەك خۆیان ئەڵێن 150 تا 200 هەزار کورد ئەبن لە شاری کوێتە و دەشتی بۆلان دائەنیشن ئەمانە دەسەڵاتی تەواویان هەیە لەو ناوچەیە سەرۆکیان هەیەو ناوی (سەردار دینار خان) ە وە کوڕەکانی ئەم پیاوە (عبدالرحمان و محەمەد علی و لیاقت و ئیبراهیم و محمودخان و ساحیب دیوان خان) کوڕەکانی زۆر شانازی بەوەوە ئەکەن کەکوردن و لەماڵی خۆیان دا و لەناو خۆیاندا بەزمانی ڕەسەنی خۆیان قسە ئەکەن کەزمانی کوردی (براوی) یان (براخوی) کە شەرەفخان لە کتێبەکەیدا باسیان ئەکات...

ئەمانەو لەو ناوچەیەدا وەك حکومەت وان و دەسەڵاتی تەواویان لە ناوچەی بلوجستان هەیە هەریەکە لە پێش دەرگایی خۆیی ناوی خۆیی نوسیووە بە فلان کەسی کوردی بەڵام لەمانە تەنها نیوەیان ئەزانن ئەزانن کەکوردن و دوای ئەوەی ئێمە قسەمان لەگەڵ ئەکرد ووردەووردە ئەوانیش خۆیان دەرئەخست کە کوردن.. هەروەها لەوێش زانیاری ئەوەمان وەرگرت کە لەهندستانیش کورد هەن و ژمارەیان 80 هەزار کەس ئەبن بەڵام وەك ئەوانەی پاکستان دەسەڵاتیان نیە.. ئەو کوردانەی دەهاتنە پاکستان و ئەگەر لە بارەگایی نەتەوەیەکگرتووەکان وەرنەگیراوە و لەترسی ئەوەی حکومەتی پاکستان نەیگرتایە ئەوە هانای دەبردە ماڵی سەردارخان و لەوێ حکومەتی پاکستان نەیی دەتوانی دەستیان بۆ بەرێ و لەوێ پارێزراو دەبوون، سەردار دینار خان (مەلامستەفایی بارزانی) خۆش دەویست وهەندێ وێنەی لابوو (ڕۆژێك چووم گۆشت بکرم لە قەساب خانەیەك سەیرم کرد ڕەسمی بارزانی نەمری هەڵواسیوە ووتم ئەمە کێیە.. قەسابەکە ووتی.. ئەمە قائیدێکی گەورەی بلوجی یە. منیش ووتم ئەمە کوردە و سەرۆکی ئێمەیە و ئێمەکوردین باسی کوردم بۆکرد، ووتی کەواتە ئێمەو ئێوە فەرقمان نیە هەریەك نەتەوەین. ئەمانە کەمێك بێ ئاگابوون لەکوردستان جگە لە خوێندەوارەکانیان.) .

ئەوەی لێرەدا باسمان کردوو لێوەی دواین بەشێوەیەکی گشتی و کورت بوو لەباروو گوزەران ژیان و پێشهاتەکان کە بۆ کەسایەتی کورد هاتوونەتە پێش و ئەم کەسایەتییە چۆن ڕەفتارو هەڵسووکەوتی لەگەڵ ئەم دۆخانەدا کردووە، کەواتە لاوی کورد و ڕۆشنبیرو خەباتگێڕی کورد زۆر دەمێکە ئەو ئازادی و

سەربەستی و ژیانە پڕ ئاسوودەییەیی نەدیووە و هەمیشە دۆخ و باری ژیان بەرەو خراپ و باری دەرونی هاوولاتی کورد تەنگاو ترو شێواوتربووە و گوزەرانیشی ڕووی لەخراپی ناوە.
کەواتە لەئەنجام کارتێکردنی ئەو هەموو گۆڕانکاری و قۆناغە سەقامگیرنەبووەکانی کورد وایی کردووە هەموو بیرو ڕاو بۆچونێك بۆ ڕزگاربوون لە تەوقتە بێنێتە ئاراوە هەرچەندە تائەم قۆناغەش هیواو ئاوات و خەزەکان هەرماوون و هێشتاش هەستی کوردایەتی و گیانی بەردەوام بوون مانەوەو خەبات و تێکۆشان و قوربانی دان لەگیانی کەسایەتی کوردا هەرماوە سەرەڕایی هەموو ئەو کۆسپ و تەگەرانەوە.
بەلام ئەمەش هەرکەمە و بەردەوام بوونی زۆر ناکێشێ چونکە خەریك بوون و پابەندبوون بە شۆڕش و خەبات و نەتەوەپەرستی ئاکامی خۆیی هەیە... واتە کاتێك نەتەوەیەك بەئاکامی خەباتی بگات و ئازادی سەقامگیربێت و هەست نەکات ژیانی گۆڕاوە و بەرەو باش بوون ناچێ ئەوە بێگومان بیر لەو گۆڕانکاریەش دەکاتەوە و ئەو هەست بیرو بۆچوونە ست و لاواز دەبێت و دەبێتە بنەمایەك بۆ دووبارە سەرهەلدانەوە...
تابەشی چوارەم و... قۆناغی دوایی ڕاپەڕین